

Atenció a menors en risc social

crònica

Al mes de juny de 1993 el Consell Comarcal del Baix Empordà va sol·licitar a la Fundació Jaume Bofill la col·laboració per realitzar una prospecció de les situacions de risc social dels menors i les seves famílies dels municipis de la comarca, a fi de poder disposar d'una informació ajustada que permetés dissenyar un pla d'atenció integral que s'iniciés a nivell d'atenció primària i s'estengués a tots els altres serveis (socio-sanitaris, educatius i sanitaris).

Aquesta recerca va comptar amb la col·laboració d'una comissió de treball composta per professionals que representaven diferents serveis que treballen amb menors. L'estudi va comptar amb dos espais diferenciats d'anàlisi de la realitat. Un primer moment de descripció de les famílies en risc social ateses des dels serveis socials de la comarca. El segon espai es va dedicar als dubtes que es plantegen els professionals dels serveis que intervenen i a l'anàlisi de la seva pròpia intervenció. Aquesta anàlisi dels professionals va tractar sobre les següents qüestions: Com definir el risc social?, sobre què cal intervenir?, com elaborar un diagnòstic precís?, com articular la necessària coordinació entre els serveis per dur a terme una fase concreta de la intervenció sens perjudici d'invasió de la intimitat i la confidencialitat com a dret de l'usuari?, com establir les derivacions entre els diferents serveis?, com s'arriba al maltractament institucional? El paper de l'investigador en la

recerca va ser el de provocar l'autoanàlisi dels professionals, fent visibles les contradiccions de l'acció i també la seva superació.

A fi d'aplicar aquest model metodològic, es van realitzar cinc sessions de treball grupal, en les quals els diferents professionals que hi van intervenir van reflexionar i discutir sobre totes les circumstàncies que envolten la seva pràctica quotidiana. En aquestes sessions, i a partir de l'experiència professional de cadascun dels serveis, es va intentar arribar a un consens que permetés l'elaboració de pautes de control, de coordinació i d'intervenció en situacions futures en les quals es donessin episodis d'alt risc en els menors i les seves famílies.

Totes aquestes reflexions van esdevenir elements bàsics sobre com orientar un model d'atenció que superés la tasca merament assistencial afavorint intervencions preventives i educatives mobilitzadores de les capacitats dels usuaris a l'hora de resoldre les seves dificultats.

Els eixos de la proposta del Baix Empordà es basen en establir uns mitjans metodològics de cara a una millora de la intervenció professional que passa, en primera instància, per sensibilitzar dins de cada àmbit, el sanitari, l'educatiu i el de serveis socials sobre indicadors de risc social, la utilització d'un protocol de derivació entre serveis i coordinació entre serveis.

Per aconseguir aquests objectius, el Consell Comarcal

ATENCIÓ INTEGRAL ALS INFANTS EN RISC SOCIAL

LA PROPOSTA DEL BAIX EMPORDÀ

JORNADA DE TREBALL DIA 24 DE FEBRER 1996

del Baix Empordà va organitzar una jornada de treball per tal de divulgar la proposta. Van assistir-hi 150 professionals dels diferents àmbits: llevadores, infermeres, pediatres, coordinadors de les àrees bàsiques de salut de la comarca, educadors de les llars d'infants, mestres, psicòlegs, pedagogs i el servei d'atenció precoç, psiquiatre del servei de salut mental infantil, delegada d'atenció al menor de justícia juvenil, treballadors socials i educadors socials de serveis socials, l'equip d'atenció a la infància i adolescència i polítics responsables de l'àrea de serveis socials dels municipis de la comarca.

A la taula rodona, hi participaren el doctor Raimon Bonal, sociòleg, col·laborador de la Fundació Jaume Bofill i professor titular de la Universitat de Barcelona; el doctor Josep Bras, pediatre de l'Àrea Bàsica de Salut del Poble Nou de Barcelona i vocal d'Atenció Primària de la Societat Catalana de Pediatria; Xavier Besalú, mestre i professor de Pedagogia de la Universitat de Girona; Teresa Aragonés, diplomada en Treball Social, supervisora i docent en Serveis Socials i el doctor Jordi Tizón, psiquiatre, director de la Unitat de Salut Mental de la Verneda –la Pau– la Mina de Barcelona, tots ells representants experts dels àmbits implicats en la proposta d'atenció integral.

Els ponents van col·laborar en la reflexió general i a afavorir el debat i les conclusions del treball de grup per àmbits, i van incorporar elements de discussió

Assistents a la Jornada de Treball.

per superar el model actual d'atenció. Es van posar de manifest dificultats com ara l'abordatge parcial dels problemes, el malestar dels professionals o la mobilització a vegades inadequada dels recursos que fa que s'oblidin aspectes de diagnòstic fonamentals.

Sembla, doncs, que la proposta de la comarca hauria de modificar l'enfocament de l'anàlisi dels factors de risc, donant prioritat als elements positius, els recursos personals que són presents en el menor, la família i el seu entorn, factors tots ells que tot sovint queden amagats per l'aparatositat dels factors distorsionants i causants de l'alerta. Es tracta, doncs, d'avaluar com ho viuen, què en pensen, què desitgen els usuaris per tal d'emmarcar la tasca i la relació en un clima de col·laboració, essent conscients que moltes vegades es pateix una desubicació professional que ens porta a intervenir posant

l'èmfasi en allò que falta, i no en allò que ja tenim.

Malgrat la urgència de temps, es va crear un alt nivell de participació alhora de debatre els temes i es va poder arribar a reconèixer que s'havia iniciat amb aquestes jornades un procés que permetia continuar treballant vers un futur.

La voluntat dels professionals de la comarca manifestada durant la jornada, per avançar en l'atenció integral als menors i les seves famílies en situació de risc social, ha fet que la Comissió d'Infància assumeixi la tasca de coordinació dels àmbits representats d'una manera estable. Caldrà canalitzar les diversos propostes dels serveis i les incidències que pugui generar la posada en pràctica del model d'intervenció integral, per suggerir nous camins d'actuació multidisciplinar.

JOAN AGULLÓ
CONXA COMAS
MONTSE NEBOT